

A close-up portrait of a middle-aged man with dark hair, a beard, and glasses. He is wearing a dark suit jacket, a white shirt, and a patterned tie. The background is a blurred outdoor scene with a blue sky and a white wall.

La nova clau de les finances

Ara bé, aquesta no serà, de cap manera, una reunió més, sobretot perquè hi haurà moltes cares noves: les dels nous consellers del PP, que ara seran majoria. Fins a les passades eleccions municipals i autonòmiques la majoria dels consellers eren del partit socialista. Entre els nous hi haurà Josep Lluís Olivas, que s'acaba d'estrenar al govern Zaplana. Entre els veterans, el convergent Macià Alavedra (CiU) i el mallorquí Jaume Matas (PP).

El ministre Pere Solbes els convocarà per veure com va el control de la despesa i del dèficit enguany, perquè el govern espanyol no vol picar-s'hi els dits, sobretot ara que ha de donar exemple a fora i a dintre. A fora, perquè li toca de presidir la Unió Europea i aguantar el pal de la bandera de Maastricht contra el dèficit. A dintre, perquè ha de fer uns pressupostos tan restrictius per a l'any que ve que, si enguany passa d'una sola peseta la ratlla, ningú no li farà cas.

En l'aire —i potser també en les intervencions que faran els consellers durant la reunió— es respirarà un problema urgent: l'acord de cessió del 15% de l'IRPF (a les comunitats autònomes que el van voler) expira el 31 de desembre, i encara no s'ha decidit que passarà després. "Després" és el 1996, i sense saber què passa amb el finançament autonòmic no es podran fer en condicions els pressupostos autonòmics ni els de l'estat.

Al PP, no li agrada el 15%. Una de les possibilitats és de prorrogar aquest sistema provisional encara un any més, però és difícil que Pere Solbes vulgui forçar un acord en aquesta primera presa de contacte amb el "nou" Consell de Política Fiscal i Financera. Sobretot perquè posar-se d'acord seria quasi impossible: molta gent del PP ha dit que està contra la cessió del 15% de l'IRPF. Encara que els populars siguin majoria entre els disset consellers autonòmics, el govern central té vot de qualitat al Consell; però una qüestió d'aquesta transcendència només pot decidir-se per consens i això és impensable, quan tothom té al cap el calendari electoral.

El cas és que el vell problema del finançament autonòmic crema als dits. En quinze anys que fa que funciona l'invent de l'estat de les autonomies, els governs autonòmics han anat acumulant les noves competències i també les funcions, però no els diners per a pagar-les. Contràriament, allò que acumulen és dèficit públic i deutes, conseqüència lògica d'haver de governar sense poder posar impostos als ciutadans per pagar les decisions de govern.

Per a quan sigui el moment de parlar-ne, Pere Solbes ja té la solució al calaix: el Llibre Blanc del finançament autonòmic, elabo-

La setmana entrant els consellers de Finances de les comunitats autònomes aniran a Madrid per veure's en la reunió del Consell de Política Fiscal i Financera.

rat per un grup de quatre experts per encàrrec del Consell de Política Fiscal i Financera mateix. EL TEMPS ha tingut accés a les 488 pàgines d'aquest document, que fa una proposta ambiciosa per resoldre el problema dels diners de les autonomies des de l'any que ve fins al 2001. És un sistema nou del tot, que substituiria l'actual i miraria de fer realitat la famosa "corresponsabilització fiscal".

'O tots moros o tots cristians'. La cessió del 15% de l'IRPF ja és un primer assaig, molt modest, de corresponsabilització fiscal. Aquesta primavera ha estat la primera vegada que els contribuents han tingut l'oportunitat de veure-ho reflectit en els impresos de la declaració de la renda, que incloïen una casella on tothom podia apuntar la part de "corresponsabilització" que li tocava. De fet, aquesta paraula és la més inconcreta que van trobar per dir que, si l'administració central i l'autonòmica s'han de repartir els diners dels pressupostos, també s'han de "mullar" a parts iguals a l'hora de perseguir la gent perquè pagui els impostos. O tots moros o tots cristians.

La primera proposta que fa el Llibre Blanc és conseqüent amb aquesta idea. Tan conseqüent que sembla revolucionària, perquè consisteix a arraconar tots els sistemes aplicats fins ara i que les Finances centrals i les autonòmiques comparteixin la majoria d'impostos. Són el que se'n diria "tributs compartits". La llista dels experts inclou tant els impostos que ara administra Madrid, que són els importants, com els que ja cedits a les comunitats autònomes. Concretament, renda (IRPF), patrimoni, successions i donacions, transmissions patrimonials, IVA i impostos especials (matriculació, gasolines, alcohol i tabac).

Com es menja tot això? L'informe posa l'exemple d'un impost qualsevol en què, al començament, el 10% de la tarifa correspondria a l'estat i el 90% a la comunitat autònoma. La part de l'estat seria igual a tot arreu i, en canvi, les comunitats autònomes podrien augmentar o rebaixar (!) la seva part segons les necessitats que tinguessin...

Països Catalans, una gran 'bossa' lllaminera. Segons les dades que ofereix el Llibre Blanc, els guanys que declaren tots els contribuents del Principat de Catalunya a efectes de l'IRPF són de 5,8 bilions de pessetes (any 93), i al País Valencià de 2,7 bilions. A les Illes declaren uns guanys de mig bilió. Tot plegat representa més del 33% estatal, per a una població, la dels Països Catalans, que representa el 29,5% del total. Una "bossa" de contribuents molt lllaminera, i qualsevol conseller autonòmic es podria marejar només de pensar que el 90% de la

Països

Catalans: els comptes canten

	Recaptació directa de les comunitats autònomes		Guany de les persones físiques		Consum total al comerç minorista	
	tributs cedits	taxes	base IRPF	% estatal	base IVA	% estatal
Catalunya	159.546	10.613	5.828.495	21,4	7.157.157	19,19
País Valencià	90.198	4.484	2.713.509	9,96	3.917.472	10,5
Illes Balears	15.418	857	553.020	2,03	1.756.359	4,71

*dades en milions de pessetes

FONT: LLIBRE BLANC SOBRE FINANÇAMENT AUTONÒMIC

ORIOL MARTÍ

recaptació per IRPF podria anar directament a la caixa autonòmica.

Per IVA també podrien recaptar-se quantitats espectaculars, perquè la capacitat de consum a Catalunya, el País Valencià i les Illes es altíssima. Les dades que van remenar els experts a l'hora de fer l'informe sumaven un total de quasi 13 bilions de pessetes de vendes del sector comerç als Països Catalans. Gravades amb l'IVA, naturalment. Més d'un 34% del total estatal! Les quantitats recaptades pels altres impostos també són importants, però no tenen ni punt de comparació amb els diners que l'estat pot ingressar per renda i per IVA (vegeu el requadre). Perquè aquest sistema no fos injust amb les comunitats autònomes que no tenen tanta capacitat d'ingressar impostos, el Llibre Blanc proposa unes "transferències d'anivellament" de l'estat a les autonomies Tindrien la missió d'evitar que les comunitats que recaptin menys diners arribessin escanyades a fi de mes. Aquestes transferències es farien amb l'objectiu que totes les autonomies s'asseguessin l'ingrés, com a mínim, d'x pessetes per usuari en els serveis que presten.

A cadascú el que li toqui. Aquesta quantitat x no seria necessàriament igual a tot arreu, però sí equivalent. És a dir, els diners que costa l'ensenyança de l'alumne d'EGB al País Valencià potser no són els mateixos diners que costa l'ensenyament d'un alumne d'EGB a Cantàbria, encara que la qualitat de l'ensenyament sigui teòricament la mateixa. Per tant, a l'hora de calcular els diners que toquen al País Valencià, es multiplicaria els alumnes valencians per la "x valenciana", i en el cas de Cantàbria els alumnes es multiplicarien pel que costa ensenyar-los

allà. El Llibre Blanc preveu que pràcticament totes les comunitats autònomes rebrien diners de les "transferències d'anivellament", més o menys, tret de les Illes Balears i de la comunitat de Madrid, que segons com encara s'haurien de gratar la butxaca i aportar uns quants diners al fons comú en benefici de les autonomies més pobres.

Macià Alavedra és un dels consellers veterans en el Consell de Política Fiscal i Financera.

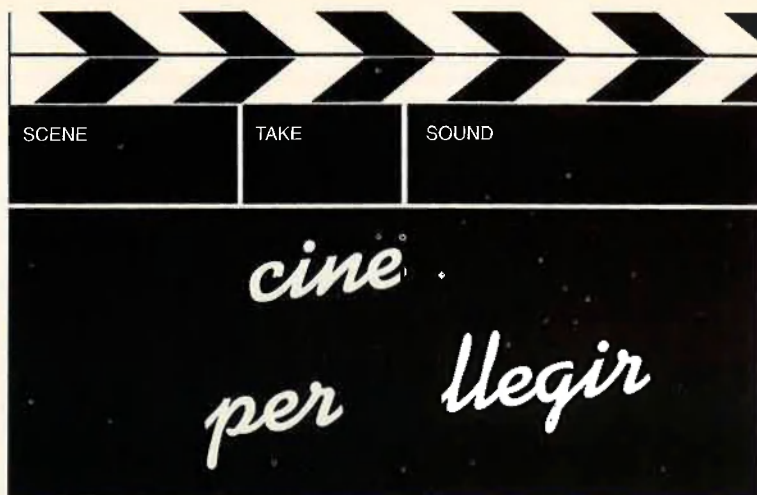
Però no tot són flors i violes. En la proposta que Solbes té a punt al calaix també hi ha previst que l'estat traspassi a les autonomies les càrregues derivades de la despesa pública. És a dir, que els traspassi la part de deute que

RAFA GIL



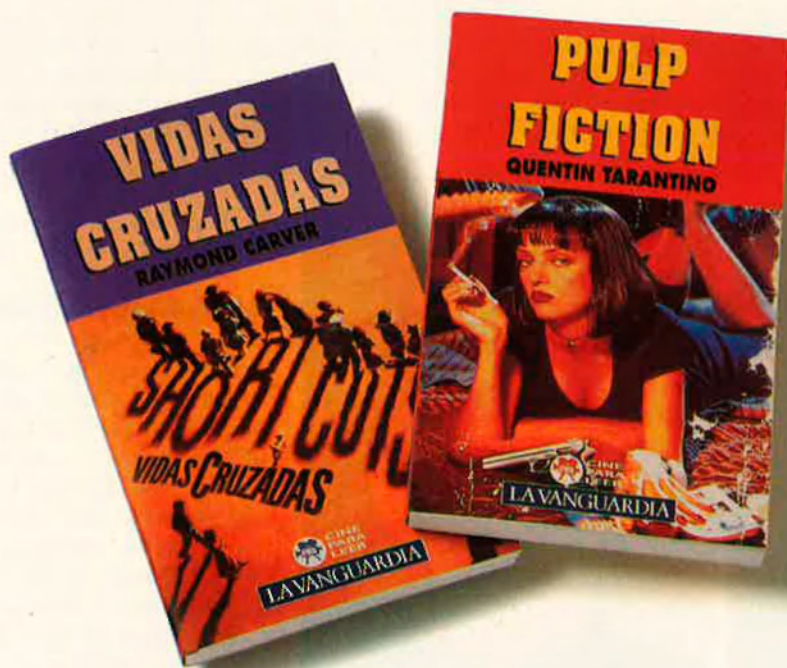
els toca segons la capacitat de recaptar impostos que tinguin.

Tot això és prou complicat i ni els consellers més veterans ho acaben d'entendre, perquè si els conceptes es poden arribar a comprendre, el que no sap ningú és com s'aplica aquesta recepta revolucionària. Per evitar el caos per errors i diferències d'interpretació els experts proposen de modificar la LOFCA (la llei de finançament autonòmic) perquè el Consell de Política Fiscal i Financera tingui competències decisòries i vinculants per a tothom, no com ara, que només pot proposar i aconsellar, però que després



LES PEL·LÍCULES MÉS TAQUILLERES DE L'ANY DES DEL PRINCIPI A LA FI

Vostè ja ho sap, si no ha llegit el llibre no ha vist la pel·lícula sencera. Per això el diumenge vinent comprant **La Vanguardia** es podrà endur un llibre de la col·lecció "Cine para leer".



Pel·lícules que no es pot perdre: *El balneario de Battle Creek*, *Entrevista con el Vampiro*, *Leyendas de pasión*, *Rob roy*, *Los puentes de Madison Country*, *El piano*, *Lo que queda del día*, *Mujercitas*, *Una insólita aventura*, *Indochina*.

PREU DE LA VANGUARDIA
MÉS 2 LLIBRES 600 PTES.

Cada diumenge amb la vanguardia "cine per llegir"

LA VANGUARDIA

Aureli Martínez

Ex-conseller d'Economia i Hisenda de la Generalitat valenciana i cap del grup socialista de l'Ajuntament de València.

—Quines són les pautes per a un sistema de finançament autonòmic idoni?

—S'ha de dir, d'entrada, que parlem d'un sistema que té molts problemes perquè l'estat ha descentralitzat les despeses però no els ingressos. Dit això, jo parlaria de tres aspectes fonamentals. En primer lloc, ha de replantejar-se tot el sistema d'ingressos, un sistema plenament autònom ha de comptar amb un ingrés descentralitzat i això exigeix transferir part de l'administració tributària —impostos, etc.— de tal manera que la hisenda estiga equilibrada. El fet menys important és si això es fa mitjançant la fórmula del 15%, de l'IVA, de l'Impost de Societats o d'impostos especials aplicats a la benzina o al tabac, però la finalitat ha de ser aconseguir uns pressupostos equilibrats. En segon lloc, tot això no ha de significar una duplictat en la recaptació, sinó que s'ha d'optar per una sola agència tributària que ho gestione tot, però amb



RAFA GIL

Aureli Martínez. L'ex-conseller valencià censura el concert econòmic.

control estatal, autonòmic i local compartit. Aquest és el sistema aplicat als EUA i a Alemanya. I en tercer lloc, un finançament que ha de ser per càpita quant als serveis, ha d'anar acompanyat

d'un sistema de solidaritat de cobertures, de compensació en les transferències.

—No ha citat el sistema de concert econòmic.

—Per què se'n parla ara? Doncs, perquè Navarra i el País Basc tenen el finançament per càpita més alt. I l'objectiu no és el concert econòmic, sinó un finançament igualitari. La gent s'equivoca parlant dels mitjans per aconseguir-lo, perquè el que interessa en realitat és el fi. Hi ha un matís que fa que siga millor tenir concert econòmic i és que una part important de l'administració tributària depèn de tu, la qual cosa et dona més autonomia. Però això és perillós, perquè pot atemptar contra la unitat fiscal i pot distorsionar l'activitat econòmica. Bé, això de fet ja passa, hi ha empreses que senten més atracció per unes zones en detriment d'unes altres; és el cas de Navarra, que té més empreses perquè dins de l'estat és un paradís fiscal. Per això crec que el millor sistema és l'alemany, amb el control tributari compartit per totes les administracions.

J. M.



A l'esquerra, el conseller balear Jaume Matas. A la dreta, el valencià Josep Lluís Olivas. El PP té majoria de representants al Consell.

tothom, tant el govern central com els autonòmics, fan el que volen.

L'administració tributària unificada.

A part de potenciar el Consell, els experts recomanen que hi hagi una sola administració tributària, una administració tributària unificada. Seria un sol cos de recaptadors d'impostos i un sol cos d'inspectors a les ordres del Consell de Política Fiscal, és a dir, del govern central i dels autonòmics ensems, que faria de "finestreta única" per tal que el nou sistema no dupliqui els costos de l'administració i desorienti els contribuents.

Segurament que quan Pere Solbes consideri que el tema és prou madur per als nousvinguts del Partit Popular, el Llibre Blanc apareixerà damunt la gran taula que presideix les reunions dels consellers autonòmics de Finances. Però això potser trigarà mesos a passar, perquè abans caldrà fer les eleccions catalanes i, molt probablement, també les generals. Qui sap si llavors la clau del calaix del ministre ja serà en unes altres mans. Per tant, el problema dels comptes autonòmics continuarà viu, encara que, si més no, l'única proposta per a solucionar-lo ja sigui a punt per a ser discutida.

Jordi Fortuny